

menekülni voltak kénytelenek a faluról. Ebben az időben a munkások mentek faluról városra és vándoroltak ki Amerikába. A népkulturális fejlődése megállt. Megszűntek a magyar iskolák és egyesületek, betiltották a magyar színjátszást és mozit s jött a gazdasági válság, amely a nép erkölcsi lezüllesztését okozta. A pálinkás butikok voltak csak tele és az utcák rongyos, korcs-emberkéekkel, tüdőbajos és százféle bacillus által megfertőzött munkásgyerekekkel voltak tele. Ez volt az eredménye a parancsuralomnak, nyoma még ma is látható, ha szétréznünk falunk életében. A diktatura bukása után a munkásság szervezkedése által és a kedvezőbb kisebbségi politika által falunk kulturális és szociális élete némileg javult. Működésbe léptek a kulturális és gazdasági szervezetek, így a földmunkások szakszervezete is, amely a munkásság szociális életén némi keveset javított, de nagyarányú kultúrunkát is fejt ki. Szép és hasznos könyvtárral és színjátszó gárdával rendelkezik. Van dalárdánk, amely hivatva van a magyar dalkultúra fejlesztésére és minden párton, felekezeten kívül áll. Ezután van református és r. kat. ifjúsági egyesület, sportklub és önkéntes tűzoltó-testület. Mindegyiknek van színjátszó gárdája és mind az ifjúság szellemét igyekszik fejleszteni. Az utóbbi időben nagy lakáshiány mutatkozik, ami sürgős megoldásra vár, mert az ifjúság, amely elérte azt a kort, hogy családot alapítson, a lakáshiány miatt is akadályozva van.

A falunk birtokmegoszlása: 50 család birtoka a határ 25⁰/₀-a, 404 család kezén van 30⁰/₀-a. 1146 család kezén van 35⁰/₀-a, 679 család kezén van 10⁰/₀-a a határnak. Ezenkívül van 550 család, akinek csak háza van, 300 lakás nélküli család van és száz meg száz nőtlen ember, akiket egyrészt a lakáshiány is gátol a családalapításban. Nagyjából áttekintve, ez volna a falunk kulturális és gazdasági fejlődése. A népről való szélesebb szociális gondoskodás még ezután vár megoldásra.

Kovács György.

A KINAI NÉP ANTI-IMPERIALISTA FRONTJA

1890-ben Japán Hokaido, Hondzo és Kiudzo, valamint a kis Riuki szigetektől állott. — 1895-ben Japán kihasználva Kína belpolitikai torzalkodásait, hadsereggel tör az országba és kicsikarja a kínaiaktól Formosa szigetét. — 1905-ben Japán legyőzi Oroszországot és megkapja Szachalin sziget felét, Kvantung félsziget orosz birtokait Port-Arturral és Dairénával; megszerzi tehát első birtokait az ázsiai kontinensen. — 1910. Japán bekebelezi Koreát. — 1918. A világháború után Japán megkapja Santung félszigetét, az addigi német gyarmatot és a Népszövetségtől mandátumot nyer a Csendes-óceán szigetvilágának nagy részére. — 1931. Japán háborút kezd Mandzsúriában, amely az új Mandzsukuo állam megalkotásával végződik. A mandzsú kormány Japán alá rendeli magát. — 1933—1935-ig, egy sikertelen sanghaji támadás után (1932.), Japán hadüzenet nélkül meghódítja Dzsahol, Dzsahar és Hopej tartományokat. — 1935-től Japán sorozatos kihívásaival folytonos próba csatározásokat idéz elő Külső-Mongolia, Dzsahar, Suijuan és más provinciák határain. — 1937-ben a lukucsiai incidens után, megkezdődik az észak-kínai hódító hadjárat.

A japánok több havi hadjáratuk dacára sem érték még el a kívánt eredményeket. A hódító törekvések legerősebb gátja az egységes kínai nép anti-imperialista frontja. Ennek a néparcvonal-

nak jelentősége nemcsak távolkeleti, hanem világpolitikai viszonylatokban is nagy.

A kínai anti-imperialista front nem hasonlítható össze más államok népfront-mozgalmaival. Amíg másutt, mint például Franciaországban és Spanyolországban a népfront-mozgalmak elsősorban a demokratikus népi erők védekezését jelenti a hazai reakcióval szemben, addig az anti-imperialista front Kínában sokkal szélesebb jelentőségű, amennyiben a szélső baloldaltól a szélső jobbig minden erőt tömörít a közös ellenség, a japán imperializmus ellen.

A kínai imperialista-ellenes front a következő alapelvekre épült:

1. A japán imperializmus szemében a kínai nép politikai különbség nélkül egységes népet jelent, melynek jogait semmiképpen sem fogja tiszteletben tartani. Ezt bizonyítja az, hogy Peking és Tiencsin eleste után a japánok rendeletileg feloszlatták úgy a kínai fasiszta ligát, mint a Kuomintang helyi szervezeteit, hogy a haladó szellemű kínai szervezetekről ne is szóljunk.

2. A központi kormány békés politikája és sorozatos engedményei csak növelték Japán étvágyát. Arcátlanul megtagad minden nemzetközi kötelezettséget, lábbal tiporja a nemzetközi jogot és erkölcsöket. Amennyiben Kína nem hagy fel engedékenységgel, Japán elfoglalja egész Kínát és nemcsak Ázsiában, de az egész világon is első hatalommá válik.

3. A fentiekből következik, hogy a kínai népnek osztály, párt és felekezeti különbség nélkül össze kell fognia, hogy nemzeti önállóságát és szabadságát megmentse.

4. Az egész kínai nép egységes ellenállása megakadályozhatná a japán imperializmus terjeszkedését, megmentené hazáját a lealacsonyítástól, felszabadítaná a népet a fasiszta iga alól és győgítené a fasizmus távolkeleti hatalmát és ezzel a nemzetközi béketörekvéseket is hathatósan segítené.

Az anti-imperialista front Kínában nem újkeletű mozgalom. Már dr. Szun Jat Szen is megkísérelte annak idején, hogy a Kuomintang köré gyűjtse az ország progresszív erőit s közvetlenül halála előtt a következőkben jelölte meg a mozgalom főbb irányait:

1. A Koumintangnak elő kell segítenie a forradalmi tömegmozgalmakat, hogy a nép mihamarabb megszabaduljon az imperialista járomtól. 2. Szoros együttműködés a szélső baloldallal, hogy az ország megszabaduljon a feudalizmus maradványaitól. 3. Szovjet-Oroszországgal bensőséges baráti kapcsolatok fenntartása.

Szun Jat Szen halála után azonban a forradalmi hullám Kínában elerőtlenedik. Csang Kai Sek, a Kuomintang egyik vezető tábornoka szövetséget köt Sanghaj bankárjaival, szétveri a vuhanai népkormányt és a haladó elemeket szervezett üldözésnek veti alá.

Az anti-imperialista front gondolatát száműzték a hivatalos kínai politikából s csak a szabadságáért küzdő kínai dolgozó-népben élt tovább. 1927—1931-es időközben a nép igazi barátai erős szervezeteket teremtenek Fukien és Kiangsiu tartományokban. Ezen időköz végén a kínai szovjetek már tekintélyes erőt kép-

viseltek és a Mandzsúria körül keletkezett viták megvizsgálására kiküldött népszövetségi bizottság megállapította beszámolójában, hogy Szovjet-Kína a központi, nankingi kormánynak erős versenytársat jelent.

1931-ben, a japán betörés idején, sokkal határozottabban és követelőbben kerül felszínre az anti-imperialista front megalakításának kérdése. A kínai szovjetek erélyesen sürgették az összes népi erők megszervezését.

De a végleges siker még messze volt. A Kuomintang, melynek az élén ekkor a nankingi kormány állott, csak még elkeseredettebb harcot indított a kínai szovjetek ellen. Csang Kai Sek fontosabbnak tartotta a szovjetek megsemmisítését, mint a japánok elleni harcot. Míg a japán hadosztályok mind beljebb és beljebb törtek Kína testébe, a nankingi kormánycsapatok minden erejüket a szovjetek ellen irányították. Ezt a helyzetet a japánok természetesen alaposan kihasználták.

A kínai szovjetek egy pillanatra sem adták fel anti-imperialista politikájukat. Két fronton harcoltak: A központi kormány reakciós tábornokaival és a hódítószándékú japán imperializmussal. 1932-ben, a sanghaji harcokban alaposan kivették részüket, önkénteseket küldtek az ismert 19. hadseregnek. Ugyanez évben hadat üzentek Japánnak és hadseregüket Fang Csih Ming tábornok vezénylete alatt a japánok ellen indították. A központi kormány azonban kijátszotta őket és a tábornokot csellel elfogatta. Ezzel természetesen az egész akció elvesztette súlyát.

1933-ban a szovjetek még határozottabban szövegezték meg követeléseiket. Kijelentették, hogy minden erejükkel készek felvenni a harcot az imperializmus ellen a következő feltételek mellett: 1. Véget kell vetni a polgárháborúnak. 2. Demokratikus szabadságot adni a népnek. 3. Az egész népet felfegyverezni a japán imperializmus ellen.

Ugyanazon esztendő őszén megtörténtek az első praktikus kísérletek az imperialista-ellenes front megvalósítására. A nankingi kormány rendeletére Fukien tartományba irányították a tizenkilencedik hadsereget, hogy a szovjetek ellenállását megtörje. A hadsereg közlegényei és tisztikara azonban ahelyett, hogy harcoltak volna, szépen összebarátkoztak az „ellenség”-gel. A központi kormány végül is nagyobb haderők kiküldésével kénytelen volt véget vetni a további barátkozásnak.

Nanking minden erőlködése ellenére az anti-imperialista front eszméje ezen eseményekkel nagy népszerűsége telt szert. 1934. augusztusában Szun Jat Szen özvegyének mozgalma, a „Népmentés” 3000 kiváló közéleti személyiség közreműködésével felhívást adott ki „Mit kell tennie a kínai népnek Japán elleni harcában”. Ebben a felhívásban követelik az egész nép felfegyverzését és a Japán elleni harc azonnali megindítását. Így vált az imperialista-ellenes front eszméje valósággá. A Kuomintangban is mind erősebben érezhetővé vált a tömegek nyomása. Már a nankingi kormányban is akadtak egyesek, akik mind hangosabban hirdették, hogy a testvérháborúval fel kell hagyni és teljes erővel meg kell akadá-

lyozni Japán terjeszkedését. De Csang Kai Sek idegen pénzzel és hadieszközökkel tovább háborúskodott a szovjetekkel. A kínai szabadkőztársaságiak újabb kísérletet tettek a japán-ellenes front megszilárdítására. Az északi tartományokban alapos agitációs munkába kezdtek, ami nemsokára szép eredménnyel is járt. Érdekes, hogy épp ebben az időben jutott eszébe Hirota japán miniszternek éles támadást intézni a kínai szovjetek ellen.

Az északnyugati tartományok a Koumintang egyik marsalljának, Csang Szüi Lyangnak felügyelete alatt voltak. Csang Szüi Lyang tábornok katonái nem voltak vajmi nagyon elragadtatva Nanking politikájával; 1936. közepétől kezdve erősen a szovjetpolitika anti-imperialista front eszméjének hatása alatt állottak. A tizenkilencedik hadtest, mely régebben (1933). baráti kapcsolatba jutott a szovjet-csapatokkal, Kvangszi tartományba került, ahol Li és Pai generálisok japán-ellenes erőit gyarapította. 1936. júniusában Kvangszi és Kvantug tartományokban lázadás tört ki Nanking ellen, energikus japán-ellenes harcot követelve a központi kormánytól. Ugylátszott, hogy Csang Kai Sek megingott, Kvangszit nem merte erőszakkal letörni. Kína történetében fordulópont állott be. A hatalmas ország minden részéből tiltakozások érkeztek a központi kormányhoz, követelve a testvérháború azonnali beszüntetését.

Ezután következett a sziani lázadás, mely alkalommal Csang Szüi Lyang elfogatta Csang Kai Seket. Ez a lépés, ha nem is volt közvetlen kapcsolatban az anti-imperialista front kérdésével, nagyban elősegítette a közös arcvonal kiépítését. Ez volt az északi hadtestek parancsnokának utolsó kísérlete, hogy Csang Kai Sek elé terjessze azt, amit rendes úton nem akart figyelembe venni.

Csang Szüi Lyang marsall egy nyolc pontból álló programot nyújtott át Csang Kai Seknek, hogy azt a Kuomintang küszöbön álló összefüvetelén tárgyalás alá vegyék:

1. A nankingi kormány reorganizálása oly értelemben, hogy a népvezetés felelőssége más pártokra is háruljon.
2. A polgárháború beszüntetése.
3. A Sanghajban bebörtönzött patrióták szabadonbocsátása.
4. Amnesztia a politikai elítéltek számára.
5. Gyülekezési és szervezkedési szabadság.
6. A hazafias szervezetek munkájának elősegítése.
7. Szun Jat Szen utolsó kívánságának megvalósítása.
8. A kínai népgyűlés azonnali összehívása.

Csang Kai Sek nemsokára kiszabadult s visszatért Nankingba.

Mult év február 15-én Nankingban megtartották a Kuomintang kongresszusát. Öt nappal a kongresszus előtt a kínai szovjetek a következő táviratot intézték a Kuomintanghoz:

„Egész Kina örömmel fogadta a sziani események békés elintézésének hírért. Az ország egysége, mely a belső békére épül, hogy a külföld támadását elhárítsa, ma már tény. Ebben a kritikus percben, amikor japáni betörők pusztítják földünket és amikor

népünk sorsa hajszálon függ, a szovjetek elvárják, hogy a nemzeti politikában a Kuomintang a következő intézkedéseket foganatosítja:

1. Szüntesse be a polgárháborút és gyűjtse össze a népi erőket a külföldi betörők ellen.

2. A politikai elitélteknek adjon amnesztiát és állítsa helyre a gyülekezési és szólás-szabadságot.

3. Hívjon össze népgyűlést, melyen vegyenek részt az összes pártok és osztályok, valamint a hadseregek kiküldöttei; szervezze meg az ország összes fegyverképes erőit.

4. Intézkedjen a fegyveres harc előkészületeinek gyors befejezésére

5. és a néptömegek helyzetének megjavítására vonatkozólag.

Ha a Kuomintang elfogadja ezt a népi politikát, mi, őszinte jószándékunk bizonyítására, a következő garanciákat nyújtjuk:

1. A nankingi kormánnyal folytatott harc beszüntetése.

2. A kínai szovjetek elnevezésének megváltoztatása „az önálló területek kínai köztársaságának vezetősége” névre. A kínai vörös hadsereg a „forradalmi hadsereg” nevet kapja és a nankingi központi kormánynak veti magát alá.

3. Demokratikus rendszer bevezetése az önálló tartományokba.

4. A nagybirtokok felosztásának megszüntetése.”

Jelentős tény, hogy ugyanezeket a követeléseket támasztotta Kvangszi tartomány is.

A Kuomintang plénuma határozatot hozott, melyben kijelenti, hogy a következő feltételek mellett hajlandó a kínai szovjetekkel való együttműködésre:

1. A szovjethadsereg felosztása.

2. A szovjeturalom megszüntetése Kinában.

3. A kommunista propaganda megszüntetése.

4. Az osztályharc megszüntetése.

Éz az utolsó feltétel a Koumintang jobboldalának felfogását tükrözi vissza, mely szerint a szovjetek mesterségesen osztályokra tagozzák Kína népét és így megbontják az egységet. Hogy mennyire nem helyes ez az álláspont, az legjobban abból tűnik ki, hogy a kínai szovjetek elsőnek emelték magasba az egyesülés zászlaját a japán imperializmus ellen.

Igy azután azok a feltételek, melyeket a Kuomintang kötött ki, nem is jelentenek valami gyökeres változást, vagy áthidalhatatlan akadályt.

Ezt különben is a legutóbbi események mutatták meg legjobban. Az anti-imperialista front ma Kinában megvalósult. A londoni Times és a Havas iroda jelentései szerint Észak-Kinában már erősen folyik a szovjetcsapatok koncentrációja és ha mindez megvalósul, a szovjetek hadseregének csatlakozásával a kínai nép jogos önvédelmi harca nem lesz olyan kilátástalan, mint amilyenek mindezekéig mutatkozott.